

Landstingsfullmäktige

Revisorernas bedömning av delårsrapporten

Bakgrund

Den 1 december 2004 ändrades kommunallagen (KL). Den ändrade lagstiftningen fokuserar på god ekonomisk hushållning (proposition 2003/04:105) och på behovet av att få en ökad långsiktighet i den ekonomiska- och verksamhetsmässiga planeringen. Kommunallagen ställer krav på att budgeten skall vara i balans och att budget och flerårsplan skall innehålla finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen skall följas upp kontinuerligt och det är landstingsstyrelsens ansvar att i delårsrapporten och årsredovisningen utvärdera måluppfyllelsen.

Enligt bestämmelserna i kommunallagen skall revisorerna bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Det viktigaste underlaget för revisorerna är landstingsstyrelsens analys i den förvaltningsberättelse som upprättas och ingår i delårsrapporten. Revisorernas bedömning avser landstingets delårsrapport som omfattar de första åtta månaderna av räkenskapsåret.

Kommunallagen ställer inte samma krav på granskning av en delårsrapport som på en årsredovisning. Föreliggande bedömning baseras på en genomgång av styrelsens redovisning och analys i delårsrapporten samt en mer översiktlig granskning av underlagsmaterialet.

Landstingsstyrelsens delårsrapport och revisorernas bedömning skall behandlas av fullmäktige. Syftet är bland annat att ge fullmäktige underlag för den fortsatta styrningen av verksamheten, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas.

Fastställda mål

Landstingets revisorer konstaterar att fullmäktige fastställt finansiella mål samt mål för verksamheten med utgångspunkt från lagens krav.

Revisorernas uppdrag är att bedöma om delårsrapportens *ekonomiska* resultat är förenligt med fullmäktiges beslut om finansiella mål och om *verksamheten* bedrivs i enlighet med fastställda mål.

Landstingsfullmäktige fastställde, med anledning av förändringen i kommunallagen, vid sammanträde den 29 november 2005 följande långsiktiga finansiella mål:

- att från och med 2006 tillföra pensionsfonden ett belopp som motsvarar varje års ökning av *avsättningen för pensioner* liksom att pensionsfondens *avkastning* tillförs fonden och
- att från och med 2007 ha ett överskottskrav på 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag

Landstingsfullmäktige beslutade vid sammanträdet den 28-29 november 2006:

- att behålla det finansiella målet om ett *årligt överskott* på minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag oförändrat och
- att fastställa verksamhetsplan 2007-2010 med bilagor, budget med ingående poster för år 2007 och flerårsplan för åren 2007-2010.

Det senare beslutet omfattade ett budgetförslag med justering för ökat anslag till externa organisationer, reducerat sparbetning för psykiatrin och minskade intäkter som en konsekvens av avgiftsfrihet för barn och ungdomar. Fullmäktige fastställde inte vid detta tillfälle resultatet i budgeten för 2007 men det har i officiella dokument som prognoser och delårsrapporter upptagits till ett överskott på *30 miljoner kronor*.

I verksamhetsplan för åren 2004-2007 införde landstinget balanserade styrkort som ny modell för planering, styrning och uppföljning av verksamhetens effektivitet och kvalitet. Landstingsfullmäktige har i "Verksamhetsplan för Landstinget i Värmland 2007-2010" slagit fast de övergripande mål som gäller inom de fem perspektiven: ekonomi, medborgare, processer, utveckling och förnyelse samt medarbetare. I delårsrapporteringen har verksamheterna för styrelsen redovisat i vilken utsträckning målen har uppfyllts.

Landstingsstyrelsens delårsrapport

Finansiella mål

Landstingsstyrelsens delårsrapport för perioden januari – augusti 2007 visar ett överskott på 94 miljoner konor. Under samma period 2006 uppgick över-

skottet till 178 miljoner kronor medan helårsresultatet 2006 uppgick till ett överskott på 64 miljoner kronor.

I den av styrelsen presenterade delårsrapporten ingår en prognos. Revisorernas bedömning omfattar därför även denna. Budgetöverskottet uppgående till 30 miljoner kronor kommer, enligt styrelsens analys, inte att uppnås då prognosen pekar på ett underskott om 29 miljoner kronor.

Revisorerna konstaterar, i likhet med landstingsstyrelsen, att nettokostnadsutvecklingen under årets första åtta månader uppgår till 5,8 procent jämfört med motsvarande period 2006. Nettokostnadsutvecklingen under 2007 bedöms i prognosen uppgå till 4,0 procent jämfört med utfallet för helåret 2006. Med utgångspunkt från denna diskrepans, konstaterar revisorerna att nettokostnadsutvecklingen måste hållas på en mycket låg nivå under den period som återstår av verksamhetsåret för att resultatet inte skall bli sämre än prognosen.

Revisorerna delar styrelsens bedömning att målet om ett överskott motsvarande minst 2 procent av skatter och gene rella statsbidrag inte kommer att uppnås. Detta mål skulle ha krävt ett överskott på drygt 100 miljoner kronor.

I förarbetena till gällande lag framhålls att det av delårsrapporten översiktligt bör framgå vilka åtgärder som krävs för att under verksamhetsåret balansera intäkter och kostnader. Det ankommer på landstingsstyrelsen att utifrån uppgifterna i delårsrapporten och prognosen vidta korrigerande åtgärder för att uppnå det resultat som fullmäktiges budgetförutsättningar anger. Revisorerna konstaterar att landstingsstyrelsen i delårsrapporten inte redovisar tillräckliga åtgärder för att nå budgeterat resultat om 30 miljoner kronor i överskott.

Inför verksamhetsåret 2007 genomfördes stora organisatoriska- och budgetmässiga förändringar för att förbättra förutsättningarna för styrning och ledning. Länsverksamheterna sammanfördes i divisioner och kostnadsansvaret för högspecialiserad vård och läkemedel fördelades på dessa. Revisorerna konstaterar att flera divisioner i delårsrapporten redovisar betydande underskott gentemot budget. Sammantaget redovisar sjukvårdens divisioner ett underskott på 75 miljoner kronor efter åtta månader och ett prognostiserat underskott för hela året som uppgår till cirka 140 miljoner kronor.

Inom vissa divisioner finns stora ekonomiska obalanser. Revisorerna anser att dessa divisioner redan vid verksamhetsårets början hade en bristande överensstämmelse mellan givna budgetförutsättningar och aktuell kostnadsnivå. De ekonomiska obalanserna för dessa divisioner har ökat, bland annat som en konsekvens av att divisionerna fick budget- och kostnadsansvaret för högspecialiserad vård och läkemedel. Divisionerna kompenenserades inte fullt ut för dessa kostnader då det förändrade budget- och kostnadsansvaret förväntades ge kostnadsreduceringar. Av delårsrapporten och prognosen

framkommer att de förväntade effekterna av budgetförändringen hittills i huvudsak uteblivit.

Redan i årets första prognoser och i delårsrapport 1 för 2007 redovisades att vissa divisioner prognostiserade betydande underskott. Med anledning av detta framhöll styrelsen i delårsrapport 1 att ”divisionerna skall vidta erforderliga åtgärder för att uppnå balans i bemanningen i förhållande till de ekonomiska förutsättningarna”. Revisorerna konstaterar, mot bakgrund av det prognostiserade underskottet, att åtgärderna inte varit tillräckliga för att uppnå budgeterat resultat.

Fullmäktige har beslutat om ett finansiellt mål innebärande att till pensionsfonden avsätta ett belopp som motsvarar årets pensionskuldsökning och att en återinvestering skall ske av pensionsfondens avkastning. Revisorerna delar styrelsens bedömning att målet kommer att uppfyllas.

Verksamhetsmål

Landstinget arbetar med planering, uppföljning och styrning enligt balanse-erade styrkort. De strategiska målen är formulerade utifrån styrkortets fem perspektiv. Styrkortsuppföljningen ger en varierad bild av måluppfyllelsen i landstinget. Av uppföljningen framgår också att graden av måluppfyllelse varierar i de olika perspektiven för respektive verksamhet. Vissa av verksamheterna uppvisar, jämfört med delårsrapport 1, en försämrad måluppfyllelse inom vissa perspektiv. Styrelsen bör ägna särskild uppmärksamhet åt orsakerna till den negativa utvecklingen inom dessa områden.

Landstingsstyrelsen framhåller att patienternas tilltro till vården har ökat sedan motsvarande redovisning gjordes i delårsrapport 1. Revisorerna vill uppmärksamma fullmäktige på att Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting i rapporten ”Öppna jämförelser av hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet” redovisat patient- och befolkningsuppfattningar om vården. Rapporten visar, utifrån mätningar från 2006, att patienter i Värmland har en, i relation till andra landsting, låg tilltro till vården vid vårdcentraler och sjukhus. Revisorerna konstaterar att det krävs avsevärda åtgärder för att höja tilltron till vården.

Inom medborgarperspektivet är även framgångsfaktorn ”en god tillgänglighet” av stor betydelse. Det är därför, enligt revisorernas uppfattning, oroande att delårsrapporten redovisar en försämrad tillgänglighet inom vissa verksamheter. Ingen division redovisar att man fullt ut uppfyller vårdgarantin.

Inom medarbetarperspektivet ingår ett mål att sjukfrånvaron i landstinget skall uppgå till högst 5,6 procent för år 2007. Övervägande delen av divisionerna anger att man har en sjukfrånvaro som överstiger det fastställda målet. Landstingsstyrelsen redovisar att sjukfrånvaron totalt sett har minskat jämfört med 2006 men inte i den omfattning att målet kommer att uppnås under året. I styrelsens analys redovisas dock inte några sjukfrånvarotal eller

någon prognostiserad nivå för årets sjukfrånvaro. Av delårsrapporten framgår inte vilka uppgifter som ligger till grund för styrelsens bedömning.

Det är viktigt att styrkortets resultat generellt kvalitetssäkras så att inte felaktiga slutsatser dras, då det är väsentligt att korrigerande åtgärder bygger på tillförlitligt underlag. Revisorerna menar att styrelsen bör utveckla styrkortet, bland annat avseende kvalitet i verksamheten. Det är också viktigt att det som mäts har en tydlig koppling till beslutade framgångsfaktorer.

Landstingets revisorer har bedömt styrelsens redovisning av hur de av fullmäktige satta verksamhetsmålen har uppfyllts. Målen uppfylls inte i alla delar och revisorerna efterlyser därför styrelsens strategi och åtgärdsplan för att uppfylla målen för verksamhetsåret 2007.

Sammanfattande bedömning

Landstingets revisorer delar landstingsstyrelsens bedömning, utifrån analysen av delårsrapporten och prognos 5, att endast ett av de finansiella målen kommer att vara uppfyllt vid verksamhetsårets slut.

Revisorerna noterar även att de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen inte i alla delar uppfylls. Revisorerna efterlyser styrelsens strategi och handlingsplan för att samtliga mål skall uppnås. Styrelsen bör även utveckla och kvalitetssäkra arbetet med styrkortet för att få ett så bra beslutsunderlag som möjligt.

Revisorerna

Leif Sandberg

Roland Krantz

Thomas Ohlsson

Jan Nilsson

Hans Kaijser

Stig-Arne Persson

Barbro Thunér

Östen Högman

Per-Åke Persson